

Okręty podwodne projektu 940

Okręty podwodne projektu 940 – typ radzieckich okrętów podwodnych. W kryptonimie NATO znany pod nazwą **India**. Zbudowano dwa okręty tego typu. Jeden z nich znajdował się w służbie we Flocie Północnej, a drugi we Flocie Pacyfiku.

Wzorem Stanów Zjednoczonych w ZSRR w połowie lat 70-tych podjęto decyzję o budowie pojazdów ratowniczych, które mogłyby dotrzeć do załóg uszkodzonych okrętów podwodnych leżących na dnie powyżej swojej głębokości krytycznej. W przeciwieństwie do Amerykanów Rosyjskie pojazdy ratownicze miały być przenoszone na podwodnym nosicielu. Podobne rozwiązanie zastosowano przez Japończyków podczas drugiej wojny światowej z okrętem *Kaiten*.

Zbudowano dwa okręty specjalistyczne klasy *India* i skierowano do każdej z flot, w których działają atomowe okręty podwodne. Jeden okręt trafił do Floty Pacyfiku, a drugi do Floty Północnej. Oba okręty zostały zaprojektowane i zbudowane przez biuro konstrukcyjne i stocznnię komsomolską Amur. W 1981 r., jeden z okrętów o numerze burtowym BS-486 brał udział w ratowaniu załogi okrętu podwodnego S-178. Oba okręty od 1990 r., są przeniesione do rezerwy.

Okręt podwodny projektu 940 został zaprojektowany specjalnie do prowadzenia operacji ratowniczych.

Okręty podwodne klasy *India* miały napęd spalinowo-elektryczny

i konwencjonalny podwójny kadłub. Podstawowy kształt przypominał sylwetkę raczej *Foxtrota* niż późniejszego *Tango*. Jego kadłub został przystosowany do stosunkowo wysokich prędkości podwodnych, umożliwiając jednostce szybkie docieranie do miejsc zdarzeń. Wyjątkowo ostry dziób, którego zgrubienie mieszczące hydrolokatory położone było nieco wyżej, wynikało z potrzeby utrzymywania pełnej prędkości nawodnej przy podejściu do rejonu działań ratowniczych. Okręt posiadał zbyt mało miejsca w części dziobowej, by przenosić torpedy i można przyjąć, że nie był nieuzbrojony, choć niektóre źródła informują iż wyposażony był w dwie dziobowe wyrzutnie torpedowe. Nie zostało to jednak potwierdzone a na niewielu zdjęciach niestety nie można dojrzeć pokryw wyrzutni torpedowych.

Okręt może działać pod pokrywą lodową.

Na specjalnie obniżonym pokładzie rufowym może przewozić dwa pojazdy ratownicze, których załogi mogą zajmować miejsca podczas przebywania jednostki macierzystej w zanurzeniu. Jednostki projektu 940 są używane także do wspierania działań operacyjnych oddziałów rosyjskiego Specnazu. Na ich pokładach mogą być wtedy przenoszone po dwa desantowe pojazdy rozpoznawcze IRM, które mogą poruszać się zarówno po dnie, jak też po powierzchni morza. Jednostki te były wielokrotnie widziane podczas działań ratunkowych rosyjskich atomowych okrętów podwodnych, które uległy wypadkom.

India był jedynym typem rosyjskich okrętów podwodnych o napędzie klasycznym, posiadającym przednie stery głębokości zamontowane na kiosku.

Usterzenie rufowe było typu konwencjonalnego, z jednym sterem kierunkowym umieszczonym pod śrubą. Za kioskiem, na pokładzie w specjalnych niszach znajdowały się duże okrągłe luki, przez które można było przechodzić z pojazdu do wnętrza okrętu. Jeżeli okręt wychodził w morze bez pojazdów ratowniczych, nisze mogły być zakrywane dużymi stalowymi płytami.

Okręt klasy India w suchym doku

Okręty tej klasy w części dziobowej zamontowane miały hydrolokator pasywny i aktywny. Hydrolokator aktywny jest o wysokiej częstotliwości, umieszczony był w dolnej części dziobu okrętu. Jego głównym przeznaczeniem było poszukiwanie uszkodzonych okrętów podwodnych w celu ich łatwiejszej i

szybszej lokalizacji. Kiosk okrętu wyposażony był w dwa peryskopy, radar, pasywne środki wykrywania, anteny radionamiernika i łączności radiowej na falach krótkich i ultrakrótkich.

Na pokładzie tych jednostek znajdowały się dwa typy pojazdów ratowniczych. Pierwszy miniaturowy okręt podwodny, miał około 12 m długości. Napędzany był jedną śrubą, zintegrowaną z krzyżowym usterzeniem. Drugi miniaturowy okręt podwodny miał około 11 m długości. Napędzany był dwiema małymi śrubami po obydwu stronach sekcji rufowej. Śruby okrętu mogły być ustawione pod różnymi kątami, jednocześnie w płaszczyźnie pionowej i poziomej. Obydwa okręty ratownicze miały w dolnej części duże luki, przez które okręty te mogły łączyć się z okrętem nosicielem lub z uszkodzonym okrętem podwodnym leżącym na dnie.

Okręty były dobrze wyposażone w zaplecze medyczne, posiadały komory dekompresyjne, które pozwalały na bezpośrednie leczenie kilkunastu osób na raz. Posiadanie komór dekompresyjnych dawało możliwość operowania nurkom z jednostek specjalnych np. Specnazu na znacznych głębokościach.

Okręty DSRV (Deep Submergence Rescue Vehicle), wykorzystywały urządzenia obserwacji

optycznej oraz hydrolokatory: poszukiwawczy i nawigacyjny. Pojazdy posiadały prawdopodobnie dwa przedziały kuliste wykonane z tytanu lub stali HY-140. Pierwszy przedział przeznaczony był do kierowania pojazdem. Obsługiwany był przez dwóch lub trzech operatorów. Drugi większy przedział mógł pomieścić 12 do 15 osób.

Okręty *India* mogły również być nosicielami pojazdów podwodnych do działań skrytych wykorzystywanych np. przez jednostki Specnazu. Skryte działania rosyjskich miniaturowych okrętów podwodnych wielokrotnie zaobserwowano na wodach przybrzeżnych Szwecji. Okręty podwodne *India* zostały skierowane do służby na zupełnie innych akwenach, więc najprawdopodobniej nie można powiązać tych wydarzeń z okrętami tej klasy. Świadczyć to może o posiadaniu przez stronę rosyjską autonomicznych miniaturowych okrętów podwodnych mogących działać samodzielnie bez odpowiedniego nosiciela. Nie zauważono okrętów tej klasy operujących na Morzu Bałtyckim co jednak nie wyklucza ostatecznie wykorzystania tych jednostek do transportu miniaturowych okrętów podwodnych zaobserwowanych na wodach terytorialnych Szwecji.

Użytkownicy	Marynarka Wojenna Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich / Rosja
Planowane okręty	2
Zbudowane okręty	2
Dane taktyczno-techniczne	
Wyporność	wynurzony: 3900 t zanurzony: 4800-6840 t
Długość	106 m
Szerokość	9.7 m
Zanurzenie	10 m

Napęd	dieslowsko-elektryczny 2 śruby
Prędkość	15 węzłów na powierzchni 10 węzłów w zanurzeniu
Załoga	94
Uzbrojenie	4 wyrzutnie torped kal. 533 mm

Źródło:

**Robert Jackson "Okręty podwodne świata" Dom Wydawniczy Bellona
Warszawa 2001**